Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES LAILAS MEDINAS
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 5. jūnijā [1]

Lieta C-696/23 P

Dmitry Alexandrovich Pumpyanskiy
pret

Eiropas Savienības Padomi

Apelācija – Kopējā ārpolitika un drošības politika – Ierobežojoši pasākumi saistībā ar darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība – Līdzekļu iesaldēšana – Apelācijas sūdzības iesniedzēja vārda iekļaušana attiecīgo personu, vienību un struktūru sarakstos – Lēmuma 2014/145/KĀDP 2. panta 1. punkta g) apakšpunkts – Interpretācija – Jēdziens "vadošs uzņēmējs" – Konkrēta personīga rīcība ietekmes uz Krievijas Federācijas valdību ziņā – Jēdziens "ekonomikas nozares, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai"

I. Ievads

1. Šie secinājumi saistīti ar apelācijas sūdzību, ko *Dmitry Alexandrovich Pumpyanskiy* [2] iesniedzis, lai panāktu, ka tiek atcelts 2023. gada 6. septembra spriedums *Pumpyanskiy*/Padome (T-270/22, EU:T:2023:490) [3]. Ar šo spriedumu Vispārējā tiesa noraidīja prasību, ko, pamatojoties uz LESD 263. pantu, apelācijas sūdzības iesniedzējs bija cēlis par:

– Padomes Lēmumu (KĀDP) 2022/397 (2022. gada 9. marts), ar kuru groza Lēmumu 2014/145/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība (OV 2022, L 80, 31. lpp.), un

– Padomes Īstenošanas Regulu (ES) 2022/396 (2022. gada 9. marts), ar kuru īsteno Regulu (ES) Nr. 269/2014 par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība (OV 2022, L 80, 1. lpp.) [4],

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[2] Turpmāk tekstā – "apelācijas sūdzības iesniedzējs".

[3] Turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums".

[4] Turpmāk tekstā kopā – "apstrīdētie tiesību akti".

ciktāl ar šiem tiesību aktiem apelācijas sūdzības iesniedzēja vārds ir iekļauts to pielikumos ietvertajos sarakstos. Ar šiem tiesību aktiem Eiropas Savienības Padome liedza apelācijas sūdzības iesniedzējam ieceļot ES dalībvalstu teritorijā vai šķērsot tās tranzītā un iesaldēja visus viņa līdzekļus un saimnieciskos resursus šajās teritorijās.

2. Šī lieta ir viena no pirmajām apelācijas tiesvedībām, kas ierosinātas Tiesā saistībā ar ierobežojošiem pasākumiem, kurus Padome veikusi 2022. gadā pēc Krievijas Federācijas bruņoto spēku iebrukuma Ukrainā [5]. Tādējādi Tiesas virspalātai ir iespēja interpretēt kritēriju, kas paredzēts Lēmuma 2014/145/KĀDP [6], kurā grozījumi izdarīti ar Lēmumu (KĀDP) 2022/329 [7], 1. panta 1. punkta e) apakšpunktā un 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā un Regulas (ES) Nr. 269/2014 [8], kurā grozījumi izdarīti ar Regulu (ES) 2022/330 [9], 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā, un pārbaudīt tā likumību. Šis kritērijs, ko parasti sauc par "g) kritēriju", paredz tādu vadošu uzņēmēju iekļaušanu sarakstā, kuri darbojas ekonomikas nozarēs, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai.

3. Apelācijas sūdzības iesniedzējs *inter alia* norāda, ka Vispārējā tiesa esot nepareizi interpretējusi grozītā Lēmuma 2014/145 [10] 2. panta 1. punkta g) apakšpunktu, būtībā secinādama, ka tajā ietvertā kritērija izpilde neprasa, lai Padome pierādītu kādu konkrētu sarakstā iekļautās personas rīcību vai ieguldījumu ietekmes uz Krievijas Federācijas valdību ziņā, vai konstatētu saistību ar šīs valsts režīmu. Viņš apšauba arī šī kritērija kā līdzekļa grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta mērķu sasniegšanai piemērotību.

4. Šī lieta ir saistīta ar lietām C-704/23 P, C-711/23 P, C-35/24 P un C-111/24 P, kas ierosinātas saistībā ar apelācijas sūdzībām, kuras iesniedza attiecīgi *Tigran Khudaverdyan*, *Viktor Filippovich Rashnikov*, *Dmitry Arkadievich Mazepin* un *German Khan* par Vispārējās tiesas spriedumiem, ar kuriem ir apstiprināta viņu vārdu iekļaušana to personu sarakstos, uz kurām attiecas ierobežojoši pasākumi atbilstoši grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktam. Secinājumi minētajās lietās arī tiek sniegti šodien, un tajos koncentrējos uz konkrētiem jautājumiem, ko Tiesa man lūgusi pārbaudīt saistībā ar minētajā tiesību normā ietvertā sarakstā iekļaušanas kritērija interpretāciju un spēkā esamību, it īpaši, ņemot vērā galvenos kopīgos apelācijas sūdzību iesniedzēju izvirzītos argumentus.

II. Fakti un tiesvedība

A. Tiesvedības priekšvēsture

5. Tiesvedības priekšvēsture ir aprakstīta pārsūdzētā sprieduma 2.–17. punktā. Šajos secinājumos tiesvedības priekšvēsturi var rezumēt, atsaucoties uz šādiem neapstrīdētiem faktiem.

[5] Skat. arī spriedumu, 2025. gada 13. marts, *Shuvalov*/Padome (C-271/24 P, EU:C:2025:180), un manus secinājumus lietā *Timchenko* /Padome (C-702/23 P, EU:C:2025:273) un lietā *Timchenko*/Padome (C-703/23 P, EU:C:2025:274).

[6] Padomes 2014. gada 17. marta lēmums par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība (OV 2014, L 78, 16. lpp.).

[7] Padomes 2022. gada 25. februāra lēmums, ar kuru groza Lēmumu 2014/145 (OV 2022, L 50, 1. lpp.).

[8] Padomes 2014. gada 17. marta regula par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība (OV 2014, L 78, 6. lpp.).

[9] Padomes 2022. gada 25. februāra regula, ar ko groza Regulu Nr. 269/2014 (OV 2022, L 51, 1. lpp.).

[10] Lakonisma labad atsauces uz grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā paredzēto kritēriju jāsaprot arī kā atsauces uz kritēriju, kas paredzēts minētā lēmuma 1. panta 1. punkta e) apakšpunktā un grozītās Regulas Nr. 269/2014 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā. Skat. šo secinājumu 9. un 11. punktu.

6. Apelācijas sūdzības iesniedzējs ir uzņēmējs, kam ir Krievijas pilsonība.

7. 2014. gada 17. martā Eiropas Savienības Padome, pamatojoties uz LES 29. pantu, pieņēma Lēmumu 2014/145. Tajā pašā datumā Padome saskaņā ar LESD 215. panta 2. punktu pieņēma Regulu Nr. 269/2014. Abi tiesību akti bija saistīti ar ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība.

8. 2022. gada 25. februārī Padome pieņēma gan Lēmumu 2022/329, ar kuru groza Lēmumu 2014/145, gan Regulu 2022/330, ar kuru groza Regulu Nr. 269/2014, grozot *inter alia* kritēriju, atbilstoši kuram fiziskām vai juridiskām personām, vienībām vai struktūrām var piemērot apstrīdētos ierobežojošos pasākumus.

9. Lēmuma 2014/145 1. panta 1. punkta e) apakšpunkts, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu 2022/329[11], liedz fiziskām personām, kas atbilst kritērijam, kurš būtībā ir identisks tam, kas iekļauts minētā lēmuma 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā, ieceļot dalībvalstu teritorijās vai šķērsot tās tranzītā. Savukārt pēdējā minētā tiesību norma paredz *inter alia* šim kritērijam atbilstošu fizisku personu līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanu.

10. Konkrētāk, grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkts ir formulēts šādi:

"1. Tiek iesaldēti visi līdzekļi un saimnieciskie resursi, kas ir šādu personu īpašumā vai valdījumā, turējumā vai kontrolē:

[..]

g) ietekmīgi [vadoši] uzņēmēji vai juridiskas personas, vienības vai struktūras, kuras darbojas ekonomikas nozarēs, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai, kura ir atbildīga par Krimas aneksiju un Ukrainas destabilizāciju,

[..]."

11. Regulā Nr. 269/2014, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Regulu 2022/330[12], ir prasīts veikt līdzekļu iesaldēšanas pasākumus un ir definēta šīs līdzekļu iesaldēšanas kārtība, kas būtībā ir tāda pati kā grozītajā Lēmumā 2014/145. Grozītās Regulas Nr. 269/2014 3. panta 1. punkta g) apakšpunktā būtībā ir pārņemts minētā lēmuma 2. panta 1. punkta g) apakšpunkts.

12. 2022. gada 9. martā, ņemot vērā situācijas nopietnību Ukrainā, Padome pieņēma apstrīdētos tiesību aktus. Apelācijas sūdzības iesniedzēja vārds grozītā Lēmuma 2014/145 pielikumā ietvertajā sarakstā un grozītās Regulas Nr. 269/2014 I pielikumā ietvertajā sarakstā tika iekļauts ar šādu pamatojumu:

"[Apelācijas sūdzības iesniedzējs] ir *PJSC Pipe Metallurgic Company* Direktoru padomes priekšsēdētājs un *Group Sinara* prezidents un valdes loceklis. Tādējādi viņš atbalsta sadarbību ar Krievijas Federācijas iestādēm un valstij piederošiem uzņēmumiem, tostarp *Russian railways*, *Gazprom* un *Rosneft*, un gūst labumu no šādas sadarbības. Tādējādi viņš ir iesaistīts ekonomikas nozarēs, kas nodrošina būtisku ieņēmumu avotu Krievijas Federācijas valdībai, kura ir atbildīga par Krimas aneksiju un Ukrainas destabilizāciju.

[11] Turpmāk tekstā – "grozītais Lēmums 2014/145".

[12] Turpmāk tekstā – "grozītā Regula Nr. 269/2014".

2022. gada 24. februārī, pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu pirmajiem posmiem, [apelācijas sūdzības iesniedzējs] kopā ar citiem 36 uzņēmējiem tikās ar prezidentu *Vladimir Putin* un citiem Krievijas valdības locekļiem, lai apspriestu turpmāko rīcības gaitu pēc Rietumu sankcijām. Tas, ka viņš tika uzaicināts piedalīties šajā sanāksmē, liecina, ka viņš ir [prezidenta] *Vladimir Putin* tuvāko aprindu loceklis un ka viņš atbalsta vai īsteno darbības vai politiku, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība, kā arī stabilitāte un drošība Ukrainā. Tas arī liecina par to, ka viņš ir viens no vadošajiem uzņēmējiem, kurš ir iesaistīts ekonomikas nozarēs, kas nodrošina būtisku ieņēmumu avotu Krievija valdībai, kura ir atbildīga par Krimas aneksiju un Ukrainas destabilizāciju."

13. 2022. gada 10. martā Padome *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicēja paziņojumu to personu ievērībai, kurām piemēro ierobežojošos pasākumus, kas paredzēti apstrīdētajos tiesību aktos (OV 2022, C 114I, 1. lpp.).

14. 2022. gada 19. aprīlī apelācijas sūdzības iesniedzējs lūdza, lai Padome viņam ļauj piekļūt dokumentiem, kas bijuši par pamatu attiecībā uz viņu noteikto ierobežojošo pasākumu pieņemšanai. Padome lūgumu apmierināja 2022. gada 28. aprīlī.

B. Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

15. Ar Vispārējās tiesas kancelejā 2022. gada 17. maijā iesniegto prasības pieteikumu apelācijas sūdzības iesniedzējs cēla prasību atcelt apstrīdētos tiesību aktus.

16. Prasības pamatošanai apelācijas sūdzības iesniedzējs izvirzīja divus pamatus, būtībā apgalvodams, ka, pirmkārt, esot pieļauta kļūda vērtējumā un, otrkārt, neesot ievērots samērīguma princips un esot aizskartas pamattiesības.

17. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa apelācijas sūdzības iesniedzēja prasību noraidīja.

18. Pirmām kārtām, saistībā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja iekļaušanai sarakstā norādīto pamatu, kas izklāstīti apstrīdētajos tiesību aktos, pamatotību Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Padomei bija pamats secināt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs ir vadošs uzņēmējs, un to viņš neapstrīdēja, un to varēja secināt arī no uzņēmumu *TMK* un *Sinara Group*, kuros viņš attiecīgi bija Direktoru padomes priekšsēdētājs un prezidents un valdes loceklis, ekonomiskā nozīmīguma [13]. Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka Padome bija sniegusi pietiekami konkrētu, precīzu un saskanīgu pierādījumu kopumu, kas var liecināt par to, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs darbojās vairākās ekonomikas nozarēs, proti, naftas, gāzes, dzelzceļa tehnikas, finanšu un celtniecības nozarēs, kuras nodrošināja svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai [14].

19. Otrām kārtām, saistībā ar samērīguma principa un pamattiesību pārkāpumu Vispārējā tiesa uzskatīja – lai gan apstrīdētie tiesību akti ierobežo apelācijas sūdzības iesniedzēja tiesības uz īpašumu un negatīvi ietekmē viņa privāto un ģimenes dzīvi un mājokļa un saziņas neaizskaramību, no tiem izrietošie apelācijas sūdzības iesniedzēja pamattiesību ierobežojumi atbilst Hartas 52. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem [15].

[13] Pārsūdzētais spriedums, 47., 49. un56. punkts.

[14] Pārsūdzētais spriedums, 56.–58. punkts.

[15] Pārsūdzētais spriedums, 75.–95. punkts.

III. Prasījumi un tiesvedība Tiesā

20. Ar apelācijas sūdzību, kas Tiesā iesniegta 2023. gada 16. novembrī, apelācijas sūdzības iesniedzējs lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu;

– atcelt apstrīdētos tiesību aktus;

– pakārtoti, nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai;

– lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu atlikt.

21. Atbildē, kas iesniegta 2024. gada 26. janvārī, Padome lūdz Tiesu apelācijas sūdzību noraidīt un piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

22. 2025. gada 11. februārī notika tiesas sēde, kurā apelācijas sūdzības iesniedzējs un Padome atbildēja uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem mutvārdu atbildes sniegšanai it īpaši saistībā ar grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ietvertā jēdziena "vadoši uzņēmēji" interpretāciju.

IV. Izvērtējums

23. Apelācijas sūdzības pamatošanai tās iesniedzējs izvirza divus pamatus, būtībā apgalvodams, ka, pirmkārt, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, interpretēdama grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktu un vērtēdama kļūdu, ko Padome pieļāvusi apstrīdētajos tiesību aktos, un, otrkārt, Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu, pārbaudīdama pamatus saistībā ar pamattiesību un samērīguma principa pārkāpumu.

24. Tiesa ir lūgusi pārbaudīt konkrētus argumentus, kas izriet no pirmā apelācijas pamata saistībā ar grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta interpretāciju, kā arī apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentus par šajā tiesību normā ietvertā kritērija kā līdzekļa tajā paredzēto mērķu sasniegšanai piemērotību. Šie pēdējie minētie argumenti ir ietverti otrā apelācijas pamata otrajā daļā. Izvērtējumā galvenokārt pievērsīšos šiem galvenajiem jautājumiem, uz kuriem lietas dalībnieki koncentrēja savus mutvārdu argumentus tiesas sēdē, kā to bija lūgusi Tiesa.

A. Pirmais apelācijas pamats

25. Ar pirmo apelācijas pamatu apelācijas sūdzības iesniedzējs *inter alia* apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot nepareizi interpretējusi grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ietverto kritēriju. Būtībā viņš iebilst pret to, ka Vispārējā tiesa ir konstatējusi, ka minētā tiesību norma neprasa, lai Padome pierādītu jebkādu konkrētu sarakstā iekļautās personas rīcību, it īpaši ietekmes uz Krievijas Federācijas valdību ziņā, vai konstatētu jebkādu saikni ar minētās valsts režīmu.

26. Kā skaidri izriet no šo secinājumu 10. punkta, grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ir paredzēts, ka tiek iesaldēti visi līdzekļi vai saimnieciskie resursi, kas ir "vadošu uzņēmēju [..], [kuri] darbojas ekonomikas nozarēs, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai, kura ir atbildīga par Krimas aneksiju un Ukrainas destabilizāciju", īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē.

27. Apelācijas sūdzības iesniedzējs galveno iebildumu sadalījis divās argumentu virknēs, lai apstrīdētu Vispārējās tiesas sniegto grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta interpretāciju saistībā, pirmkārt, ar jēdzienu "vadoši uzņēmēji" un, otrkārt, ar frāzi "darbojas ekonomikas nozarēs, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai".

1. Jēdziena "vadoši uzņēmēji" interpretācija

28. Pirmām kārtām, runājot par jēdzienu "vadoši uzņēmēji", apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka šis jēdziens esot jāsaprot tādējādi, ka tas prasa, lai attiecīgā persona īstenotu ietekmi uz Krievijas Federācijas valdību. Viņa ieskatā no dažām grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta valodu versijām izriet – kā tas ir franču valodas versijā, kurā ir izmantots jēdziens "femmes et hommes d'affaires influents" –, ka minētās tiesību normas piemērošanai ir vajadzīga ietekmējoša rīcība attiecībā uz šo valdību vai saikne ar valdību šādas ietekmes īstenošanai.

29. Padome šos argumentus apstrīd.

30. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī konteksts un tiesiskajā regulējumā, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi. Tā tas it īpaši ir gadījumā, kad attiecīgās Savienības tiesību normas formulējumā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu normas saturu un tvērumu, kā tas ir šajā gadījumā saistībā ar grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktu [16].

31. Pirmkārt, runājot par jēdziena "vadoši uzņēmēji" gramatisko interpretāciju, ir vispārzināms, ka jēdziens "uzņēmējs" attiecas uz personu, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību, parasti uzņēmuma izpildvaras līmenī. Turklāt vārds "uzņēmējdarbība" attiecas uz saimnieciskās darbības vai komercdarbības veikšanu. Tāpēc jēdziens "uzņēmēji" grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā attiecas uz personām, kas veic saimniecisku vai komercdarbību uzņēmumā, kurš tām pieder vai kurā tām ir nozīmīgs amats [17].

32. Savukārt vārds "vadošs" ir īpašības vārds, kas angļu valodā definēts kā "ļoti nozīmīgs vai visnozīmīgākais" [18]. Ciktāl jēdzienam "vadoši uzņēmēji" grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā seko frāze "darbojas ekonomikas nozarēs", jēdziens "vadošs" jāsaprot kā tāds, kas attiecas uz konkrētā uzņēmēja nozīmīgumu nozarē, kurā viņš darbojas, un uz ietekmi, ko šī persona varētu spēt īstenot šajā nozarē, un to Vispārējā tiesa būtībā ir secinājusi 2023. gada 13. septembra sprieduma *Rashnikov*/Padome (T-305/22, EU:T:2023:530) 66. punktā un 2023. gada 6. septembra sprieduma *Khudaverdyan*/Padome (T-335/22, EU:T:2023:500) 79. punktā, un tos abus minējis apelācijas sūdzības iesniedzējs. Turklāt, kā norādīts minētajos spriedumos, uzņēmēja "vadošā" loma var tikt noteikta, ņemot vērā *inter alia* viņa profesionālo

[16] Spriedums, 2025. gada 20. marts, DL (C-61/24, EU:C:2025:197, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

[17] Šajā ziņā skat. definīciju vārdnīcā *Cambridge Dictionary*, kas pieejama tīmekļvietnē https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/businessperson.

[18] Skat., *inter alia*, definīciju vārdnīcā *Cambridge Dictionary*, kas pieejama tīmekļvietnē https://dictionary.cambridge.org/dictionary/learner-english/leading.

statusu, viņa saimnieciskās darbības nozīmīgumu, viņam piederošā kapitāla apmēru vai viņa ieņemamo amatu vienā vai vairākos uzņēmumos, kuros viņi veic šīs darbības. Šo secinājumu apelācijas sūdzības iesniedzējs apelācijas sūdzībā konkrēti nemin.

33. No tā izriet, ka no gramatiskā viedokļa Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu, būtībā secinādama, ka Padomei, lai noteiktu, ka persona ir "vadošs uzņēmējs" grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta izpratnē, jāpierāda tikai tas, ka attiecīgā persona veic saimniecisku vai komercdarbību uzņēmumā un ka šī persona tiek uzskatīta par ļoti nozīmīgu vai visnozīmīgāko uzņēmēju ekonomikas nozarē, kurā tā darbojas, tāpēc spēj īstenot ietekmi šajā nozarē.

34. Ir taisnība, ka dažās grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta valodu versijās jēdziens "uzņēmēji" ir raksturots ar vārdu, kas līdzvērtīgs vārdam "ietekmīgs" angļu valodā, nevis ar vārdu "vadošs". Apelācijas sūdzības iesniedzējs balstās uz šo faktu, lai apgalvotu, ka uzņēmējiem, uz kuriem attiecas šī tiesību norma, jābūt spējīgiem īstenot ietekmi ne tikai ekonomikas nozarēs, kurās viņi darbojas, bet konkrēti uz pašu Krievijas Federācijas valdību.

35. Tomēr šajā ziņā atgādinu, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru formulējums, kas izmantots vienā vai vairākās Savienības tiesību normas valodu versijās, nevar būt par vienīgo pamatu šīs tiesību normas interpretēšanai. Savienības tiesību normas jāinterpretē un jāpiemēro vienveidīgi, ņemot vērā to versijas visās Eiropas Savienības valodās [19].

36. Šajā lietā saskaņā ar paskaidrojumiem, ko Padome sniedza tiesas sēdē, norādu, ka grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta 12 valodu versijās jēdziens "uzņēmēji" galvenokārt raksturots ar vārdu, kas ir līdzvērtīgs vārdam "vadošs" angļu valodā [20]. Papildus šīm versijām dažās citās ir lietots vārds, ko var tulkot kā "nozīmīgs" vai "galvenais" angļu valodā un kas no semantiskā viedokļa atspoguļo vārdu "vadošs" [21]. Tāpēc šo secinājumu 32. punktā paustie apsvērumi par jēdziena "vadoši uzņēmēji" angļu valodā interpretāciju ir pilnībā piemērojami visām šīm versijām.

37. Turpretim tikai franču, latviešu un lietuviešu valodu versijās jēdziens "uzņēmēji" grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ir raksturots ar īpašības vārdu, kas angļu valodā būtu tulkojams kā "ietekmīgs". Tomēr pat minētajās valodu versijās viena no galvenajām vārda "ietekmīgs" nozīmēm ir spēja būt "nozīmīgam" [22]. Tāpēc, lai nodrošinātu vienveidīgu grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta interpretāciju un piemērošanu, kā prasīts šo secinājumu 35. punktā minētajā judikatūrā, jēdziena "vadoši uzņēmēji" franču, latviešu un lietuviešu valodu versijas būtu jāinterpretē tāpat kā vairākums šīs tiesību normas valodu versiju, proti, kā tādas, kas norāda uz attiecīgā uzņēmēja nozīmīgumu ekonomikas nozarē, kurā tas darbojas un kurā tas spēj īstenot ietekmi.

38. No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka no gramatiskā viedokļa apelācijas sūdzības iesniedzēja arguments, ka jēdziens "vadoši uzņēmēji" grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā prasa, lai Padome pierādītu konkrētu sarakstā iekļautās personas rīcību, it īpaši ietekmes uz Krievijas Federācijas valdību ziņā, vai konstatētu saikni ar šīs valsts režīmu, nav pamatots.

[19] Skat. spriedumu, 2024. gada 28. novembris, *Másdi* (C-169/23, EU:C:2024:988, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

[20] Skat. grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta bulgāru, čehu, vācu, igauņu, horvātu, itāļu, ungāru, poļu, slovāku, slovēņu, somu un zviedru valodu versijas.

[21] Skat. grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta holandiešu, portugāļu, spāņu, īru un rumāņu valodu versijas.

[22] Skat., *inter alia*, definīciju vārdnīcā *Le Robert*, kas pieejama tīmekļvietnē https://dictionnaire.lerobert.com/definition/influent.

39. Otrkārt, runājot par kontekstuālo interpretāciju, iesākumā vēlētos atgādināt, ka iekļaušanas sarakstā kritērijs, kas vērsts uz "vadošiem uzņēmējiem", kā paredzēts grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā, pirmoreiz tika ieviests ar Lēmumu 2022/329. Pēdējais minētais lēmums tika pieņemts 2022. gada 25. februārī, t.i., dienu pēc tam, kad Krievijas Federācijas prezidents izsludināja militāru operāciju Ukrainā un Krievijas bruņotie spēki sāka uzbrukumu Ukrainai [23].

40. Turklāt ir svarīgi norādīt, ka pirms grozījumu izdarīšanas ar Lēmumu 2022/329, Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punktā jau bija ietverts kritērijs iekļaušanai sarakstā, kas galvenokārt deva iespēju vērsties pret personām, kuras spēj īstenot individuālu ietekmi uz Krievijas Federācijas valdību. Tā tas it īpaši bija Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta d) apakšpunkta gadījumā, kurā būtībā bija atsauce uz fiziskām personām, kas aktīvi materiāli vai finansiāli atbalsta vai gūst labumu no Krievijas lēmumu pieņēmējiem, kas ir atbildīgi par Ukrainas teritoriālās integritātes, suverenitātes un neatkarības graušanu vai apdraudēšanu. Šis kritērijs tika atstāts grozītajā Lēmumā 2014/145, un tas man liek domāt, ka vienkārši būtu lieki un tāpēc no kontekstuālā viedokļa nekonsekventi tā 2. panta 1. punkta g) apakšpunktu interpretēt tādējādi, ka tas prasa pierādīt ietekmējošu rīcību attiecībā uz Krievijas Federācijas valdību un saikni ar šajā valstī pastāvošo režīmu, kā to norāda apelācijas sūdzības iesniedzējs.

41. Tādēļ, manuprāt, neskarot papildu apsvērumus, ko paudīšu vēlāk šajos secinājumos, neuzskatu, ka kontekstuāla grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta interpretācija apstiprina apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentu.

42. Treškārt, runājot par teleoloģisko interpretāciju, grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkts ir daļa no tiesiskā regulējuma, ar ko tika ieviests nepieredzētu ierobežojošu pasākumu kopums, kuru mērķis ir izdarīt maksimālu spiedienu uz Krievijas Federāciju, palielinot tās veikto darbību, kuru mērķis ir graut Ukrainas teritoriālo integritāti, suverenitāti un neatkarību, izmaksas.

43. Tieši šādi ir pret Krieviju veikto ierobežojošu pasākumu mērķi, kā tie būtībā formulēti Tiesas 2020. gada 25. jūnija spriedumā *VTB Bank*/Padome (C-729/18 P, EU:C:2020:499, 59. punkts) [24], kurā minēts arī 2017. gada 28. marta spriedums *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236, 123. punkts) [25]. Abi spriedumi bija saistīti ar to nozaru ierobežojošo pasākumu interpretāciju, kas veikti, ņemot vērā darbības, kuras destabilizē situāciju Ukrainā, un kas veikti pirms Krievijas bruņoto spēku uzbrukuma šai valstij 2022. gada 24. februārī [26]. Tomēr mērķi, ko Tiesa identificējusi minētajos spriedumos, paliek spēkā attiecībā uz šajā lietā apstrīdēto individuālo ierobežojošo pasākumu interpretāciju, paturot prātā, ka gan nozaru, gan individuālie ierobežojošie pasākumi ir veikti kā kopīga reakcija uz situāciju, kas kopš minētā uzbrukuma vēl vairāk ir pasliktinājusies, kā skaidri norādīts Lēmuma 2022/329, ar kuru izdarīti grozījumi Lēmumā 2014/145, 10. un 11. apsvērumā [27].

[23] Skat. Lēmuma 2022/329 9. apsvērumu.

[24] Skat. arī spriedumu, 2020. gada 17. septembris, *Rosneft* u.c./Padome (C-732/18 P, EU:C:2020:727, 85. punkts).

[25] Skat. manus secinājumus lietā *Timchenko*/Padome (C-703/23 P, EU:C:2025:274, 52. punkts).

[26] Skat. grozīto Padomes Lēmumu 2014/512/KĀDP (2014. gada 31. jūlijs) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā (OV 2014, L 229, 13. lpp.), un Padomes Regulu (ES) Nr. 833/2014 (2014. gada 31. jūlijs) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā (OV 2014, L 229, 1. lpp.).

[27] Vēlos vērst Tiesas uzmanību arī uz Lēmuma 2022/329 2. un 4. apsvērumu, kuros atzīts, ka Eiropas Savienība joprojām "nelokāmi atbalsta Ukrainas suverenitāti un teritoriālo integritāti", un kuros ir norādīts uz vajadzību veikt turpmākus ierobežojošus pasākumus, kas Krievijai tās militārās agresijas dēļ radīs milzīgas un smagas sekas. Turklāt Lēmuma 2022/329 10. apsvērumā norādīts, ka Eiropas Savienības atbilde "ietvers gan nozaru, gan individuālus ierobežojošus pasākumus" kā atbildi uz "Krievijas Federācijas bruņoto spēku nepamatoto iebrukumu Ukrainā". No šīs norādes izriet, ka šie divu veidu pasākumi ir savstarpēji saistīti elementi, kuriem ir viens un tas pats mērķis.

44. Ņemot vērā iepriekš minēto, uzskatu, ka var saprātīgi sagaidīt, ka ierobežojošu pasākumu veikšana attiecībā uz vadošiem uzņēmējiem, uz kuriem ir vērsts grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkts, maksimāli palielinās spiedienu uz Krievijas Federācijas valdību, lai panāktu, ka tā atturas no militāras agresijas Ukrainas teritorijā. Galu galā šiem vadošajiem uzņēmējiem ir galvenā nozīme to ekonomikas nozaru rentabilitātes saglabāšanā, kurās tie darbojas un kuras galu galā palielina finanšu resursus, kas ir Krievijas Federācijas valdības rīcībā, lai turpinātu veikt darbības un īstenot politiku. Tāpēc, ietekmējot attiecīgo vadošo uzņēmēju darbību, šajā lietā apstrīdētie ierobežojošie pasākumi, iespējams, mazinās ieņēmumus, ko Krievijas Federācijas valdība gūst no attiecīgajām ekonomikas nozarēm, tādējādi palielinot tās militāro darbību izmaksas un ierobežojot tās spēju apdraudēt Ukrainas teritoriālo integritāti, suverenitāti un neatkarību.

45. No minētā izriet, ka pastāv loģiska saikne starp vēršanos pret vadošiem uzņēmējiem, kas darbojas ekonomikas nozarēs, kuras nodrošina svarīgu ieņēmumu avotu Krievijas Federācijas valdībai, no vienas puses, un šajā lietā apstrīdēto ierobežojošo pasākumu mērķi, no otras puses. Pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentiem – šī saikne pastāv pat tad, ja nav sarakstā iekļautās personas konkrētas rīcības, it īpaši ietekmes uz Krievijas Federācijas valdību ziņā, vai ja nav saiknes starp šo personu un šajā valstī valdošo režīmu.

46. Tāpēc grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta teleoloģiskā interpretācija neprasa šīs tiesību normas gramatiskās un kontekstuālās interpretācijas pārskatīšanu, kā norādīts šo secinājumu 38. un 41. punktā. Tā faktiski atbalsta uzskatu, ka minētajā tiesību normā ietvertais jēdziens "vadošs uzņēmējs" prasa, lai Padome pierādītu tikai to, ka attiecīgā persona veic saimniecisku vai komercdarbību uzņēmumā un ka šī persona tiek uzskatīta vismaz par ļoti nozīmīgu uzņēmēju nozarē, kurā tā darbojas, un tādējādi spēj tajā īstenot ietekmi.

47. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, neviena no interpretācijas metodēm, kas Tiesas judikatūrā noteiktas ES tiesību normas nozīmes noskaidrošanai, neprasa, kā to apgalvo apelācijas sūdzības iesniedzējs, lai pastāvētu mērķpersonas ietekmējoša rīcība attiecībā uz Krievijas Federācijas valdību vai lai pastāvētu saikne ar šo valdību, lai personu varētu klasificēt par "vadošu uzņēmēju" grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta izpratnē.

48. Tāpēc, manuprāt, nevar atzīt, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, interpretējot grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ietverto jēdzienu "vadoši uzņēmēji".

49. Tāpēc pirmais apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzīto argumentu kopums būtu jānoraida.

2. Frāzes "darbojas ekonomikas nozarēs, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu" interpretācija

50. Otrām kārtām, apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdu, konstatēdama, ka grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ietvertā frāze "nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai" jāinterpretē tādējādi, ka tā šajā tiesību normā attiecas uz frāzi "darbojas ekonomikas nozarēs", nevis uz jēdzienu "vadoši uzņēmēji".

51. Padome šos argumentus apstrīd.

52. Iesākumā atgādināšanu, ka pārsūdzētā sprieduma 66. punktā Vispārējā tiesa būtībā uzskatīja, ka grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ietvertā frāze "nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai" attiecas uz ekonomikas nozarēm, kurās vadoši

uzņēmēji darbojas, nevis uz vadošiem uzņēmējiem kā tādiem. Tas nozīmē, ka, lai piemērotu šo tiesību normu, Padomei tikai jāpierāda, ka šīs ekonomikas nozares nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai; nav prasības papildus pierādīt, ka pastāv attiecīgās personas rīcība vai šīs personas saikne ar Krievijas režīmu. Vispārējās tiesas ieskatā šī interpretācija ir saderīga ar šajā lietā apstrīdēto ierobežojošo pasākumu mērķiem.

53. Ņemot vērā šo secinājumu 35. punktā minēto judikatūru, vispirms uzsvēršu, ka lielākajā daļā grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta valodu versiju tā formulējums liecina pret apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzīto argumentu.

54. Tā tas ir angļu valodas versijas gadījumā, kurā grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta formulējuma dažādo elementu kārtība norāda, ka Vispārējā tiesa frāzi "nodrošina svarīgu ienākumu avotu" pareizi interpretējusi kā tādu, kas attiecas uz tieši pirms tās esošo frāzi "darbojas ekonomikas nozarēs". Ja Padome būtu vēlējusies noteikt, ka šo ienākumu avotam jābūt pašiem vadošajiem uzņēmējiem, tā loģiski būtu varējusi mainīt vietām abu šo frāžu kārtību, lai tas būtu pats par sevi saprotams, jo nav lingvistiska iemesla, kas tai būtu liedzis to darīt.

55. Turklāt lielākajā daļā grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta valodu versiju starp frāzi "darbojas ekonomikas nozarēs" un frāzi "nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai" ir ietverts attieksmes vietniekvārds [28]. Šajos gadījumos saikne starp diviem elementiem ir vēl acīmredzamāka, jo frāze "nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai" noteikti kļūst par palīgteikumu vārdkopai "ekonomikas nozares".

56. Katrā ziņā saistībā ar minētajām versijām, par kurām apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka tās esot neskaidras, no kontekstuālā viedokļa ir svarīgi norādīt, ka, ciktāl grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā vārds "ienākumi" ir sasaistīts ar valsts valdību kā šo ienākumu saņēmēju, visprecīzākā šī jēdziena interpretācija ir tāda, ka šo ienākumu avotam jābūt ekonomikas nozarei, nevis atsevišķam uzņēmējam [29]. No makroekonomikas viedokļa šāda ir valstu finanšu parastā izpratne. Turklāt ir acīmredzams, ka tad, ja Padome būtu vēlējusies, lai svarīgs ienākumu avots ir vadošs uzņēmējs, frāze "darbojas ekonomikas nozarēs" būtu lieka un nebūtu bijusi iekļauta grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā, jo visi uzņēmēji pēc definīcijas tieši vai netieši darbojas kādā ekonomikas nozarē.

57. Turklāt man šķiet, ka grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta teleoloģiskā interpretācija apstiprina šādu kontekstuālo interpretāciju. Galu galā, ciktāl ierobežojošu pasākumu veikšana, kā jau tika paskaidrots [30], ir vērsta uz Krievijas Federācijas valdības rīcībā esošo finanšu līdzekļu ierobežošanu, lai izbeigtu tās politiku Ukrainas destabilizēšanai un agresijai pret to, šo mērķi efektīvāk var sasniegt, samazinot ienākumus, ko rada drīzāk visa ekonomikas nozare, nevis individuāls vadoša uzņēmēja ieguldījums.

58. Tādējādi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 66. punktā nav pieļāvusi kļūdu, konstatēdama, ka, ievērojot šajā lietā apstrīdēto ierobežojošo pasākumu mērķi, svarīgam ienākumu avotam Krievijas Federācijas valdībai bija jābūt nozarēm, kurās darbojās sarakstos iekļautie vadošie uzņēmēji, nevis šiem uzņēmējiem kā tādiem.

[28] Skat. it īpaši grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta itāļu, vācu, holandiešu, portugāļu, dāņu, spāņu, igauņu, somu, latviešu un slovāku valodu versijas.

[29] Skat. vārdnīcā *Cambridge Dictionary* sniegto "ienākumu" definīciju, kurā ir atsauce uz ieņēmumiem, ko valdība regulāri saņem no nodokļiem, un kura pieejama tīmekļvietnē https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/revenue.

[30] Skat. šo secinājumu 44. un 45. punktu.

59. Ir taisnība, ka Lēmuma 2022/329 11. apsvērumā ir norādīts – "ņemot vērā situācijas nopietnību, Padome uzskata, ka sarakstā iekļaušanas kritēriji būtu jāgroza, lai iekļautu [..] personas un vienības, kas [Krievijas Federācijas valdībai] nodrošina būtisku ieņēmumu avotu". Manuprāt, tas vien, ka minētajā apsvērumā ir atsauce ne tikai uz personām, bet arī uz vienībām, liek skaidri saprast, ka šo frāzi nevar interpretēt tādējādi, ka tā attiecas tikai uz "vadošiem uzņēmējiem", bet tā jāsaprot kā norāde uz plašāku koncepciju, proti, visu ekonomikas nozari, ieskaitot visas personas un vienības, kuras tajā darbojas.

60. Turklāt ir svarīgi atgādināt, ka atbilstoši Tiesas judikatūrai, pat ja ES tiesību akta apsvērumi ir nozīmīgs interpretācijas elements, kas var precizēt attiecīgā akta autora nodomu, šie apsvērumi nav juridiski saistoši un uz tiem nevar atsaukties kā uz pamatu ne tāpēc, lai atkāptos no tiem pašiem attiecīgā tiesību akta noteikumiem, ne arī, lai šos noteikumus interpretētu tādā veidā, kas acīmredzami būtu pretēji to formulējumam [31].

61. Šajā lietā, tā kā interpretācijas metodes, kas Tiesas judikatūrā noteiktas, lai noskaidrotu ES tiesību normas nozīmi, liek secināt, ka frāze "svarīgs ienākumu avots" jāsaista ar frāzi "darbojas ekonomikas nozarēs", nevis ar jēdzienu "vadoši uzņēmēji", Lēmuma 2022/329 11. apsvēruma saturs kā tāds nespēj likt apšaubīt šo interpretāciju.

62. Visbeidzot, apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Vispārējās tiesas sniegtā grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta interpretācija it īpaši attiecībā uz frāzi "svarīgs ienākumu avots" nozīmē, ka attiecīgā uzņēmēja personīgajai rīcībai vai ieguldījumam nav pilnīgi nekādas nozīmes. Tomēr šajā ziņā atkal pietiek ar norādījumu, ka dažādu šīs tiesību normas elementu interpretācija liecina pret to, ka Padomei būtu jāpierāda kaut kas vairāk kā tikai tas, ka sarakstā iekļautā persona veic saimniecisku vai komercdarbību un ka tiek uzskatīts, ka šī persona ir vismaz ļoti nozīmīgs uzņēmējs nozarē, kurā viņš darbojas, un tādējādi spēj tajā īstenot ietekmi.

63. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu, ka nevar apgalvot, ka Vispārējā tiesa būtu pieļāvusi tiesību kļūdu, grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā iekļauto frāzi "nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai" interpretējot tādā veidā, kā to apgalvojis apelācijas sūdzības iesniedzējs.

64. Tāpēc otrais apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzīto argumentu kopums būtu jānoraida.

65. Ņemot vērā šo secinājumu 49. un 64. punktā izdarītos secinājumus, konkrēti argumenti, kas izriet no pirmā apelācijas pamata saistībā ar grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta interpretāciju, būtu jānoraida.

B. Otrā apelācijas pamata otrā daļa

66. Ar otrā apelācijas pamata otro daļu apelācijas sūdzības iesniedzējs *inter alia* apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot pieļāvusi kļūdu, vērtējot grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ietvertā kritērija kā līdzekļa šīs tiesību normas mērķu sasniegšanai piemērotību. Viņš norāda, ka Vispārējās tiesas sniegtā grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta interpretācija izraisa situāciju, kad cilvēki tiek sodīti par to, kas viņi ir, nevis par to, ko viņi dara vai kas viņiem būtu jādara. Runājot par šo lietu, viņš jautā, kādā veidā minētajā tiesību normā ietvertā kritērija piemērošana varētu jebkādā veidā ietekmēt Krievijas valsti.

[31] Skat. citstarp spriedumu, 2024. gada 7. marts, *Roheline Kogukond* u.c. (C-234/22, EU:C:2024:211, 70. punkts un tajā minētā judikatūra).

67. Padome šos argumentus apstrīd.

68. Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai ES tiesām, veicot ierobežojošo pasākumu pārbaudi tiesā, jāatzīst Padomes plašā rīcības brīvība, nosakot vispārīgos kritērijus to personu kategorijas definēšanai, kurām šādus pasākumus var piemērot [32]. Tas parasti ir izskaidrojams ar faktu, ka, pat ja LES 24. panta 1. punktā un LESD 275. panta otrajā daļā ES tiesām atkāpes veidā ir piešķirta kompetence šajā konkrētajā kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) jomā, šīs tiesas nevar aizstāt politisku vai stratēģisku izvēli, ko Padome izdarījusi, pieņemot ierobežojošus pasākumus [33]. Tāpēc pārbaudes apmērs, ko ES tiesas var izmantot, veicot pārbaudi tiesā, ir ierobežots [34].

69. Tas nebūt nenozīmē, ka Padome var rīkoties patvaļīgi. Pretējā gadījumā LES 24. panta 1. punktā un LESD 275. panta otrajā daļā paredzētā atkāpe zaudētu savu lietderīgo iedarbību [35]. Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai pasākuma tiesiskums jāpārbauda, ņemot vērā samērīguma principu [36], un tas būtībā nozīmē, ka tikai pasākuma acīmredzama neatbilstība mērķim, ko kompetentā iestāde vēlas sasniegt, var ietekmēt šāda pasākuma tiesiskumu [37].

70. Šajā ziņā vēlos atgādināt, pirmkārt, ka Tiesai jau ir bijusi iespēja judikatūrā apstiprināt kritēriju, kas ir formulēts līdzīgi šajā lietā aplūkotajam kritērijam. Atsaucos uz 2020. gada 9. jūlija spriedumu *Haswani*/Padome (C-241/19 P, EU:C:2020:545) [38], kas attiecās uz Lēmuma 2013/255/KĀDP [39], redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu (KĀDP) 2015/1836 [40], 27. panta 2. punkta a) apakšpunktā un 28. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikto kritēriju. Ar minētajām tiesību normām Padome, ņemot vērā vardarbīgās represijas pret Sīrijas civiliedzīvotājiem, liedza "vadošiem uzņēmējiem, kas darbojas Sīrijā", ieceļot dalībvalstu teritorijās un iesaldēja visus viņu īpašumā esošos līdzekļus un saimnieciskos resursus.

71. Svarīgi norādīt, ka Tiesa, ņemot vērā grozītā Lēmuma 2013/255 5. apsvērumu [41], spriedumā uzsvēra, ka Sīrijas režīms stingri kontrolēja Sīrijas ekonomiku un ka uzņēmējdarbības vide un šis režīms ir attīstījuši savstarpējas atkarības saiknes. Šajā kontekstā centrālās Sīrijā darbojošos vadošo uzņēmēju aprindas savu statusu spēja saglabāt, vienīgi cieši sadarbojoties ar Sīrijas režīmu. Tādējādi tas apstāklis vien, ka persona pieder pie kādas no personu kategorijām, ir pietiekams, lai ļautu veikt nepieciešamos pasākumus, un nav vajadzīgs sniegt pierādījumus par saikni starp vadoša uzņēmēja statusu un Sīrijas režīmu [42].

72. Jānorāda tomēr, ka, neraugoties uz līdzīgo formulējumu, grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā paredzētā kritērija piemērošanai piemīt būtiska atšķirība salīdzinājumā ar grozītajā Lēmumā 2013/255 iekļauto kritēriju. Patiešām, pēc Krievijas bruņoto spēku

[32] Skat. citstarp spriedumu, 2016. gada 7. aprīlis, *Akhras*/Padome (C-193/15 P, EU:C:2016:219, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

[33] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *VTB Bank*/Padome (C-729/18 P, EU:C:2020:499, 61. punkts un tajā minētā judikatūra). Šajā nozīmē skat. arī spriedumu, 2024. gada 10. septembris, KS u.c./Padome u.c. (C-29/22 P un C-44/22 P, EU:C:2024:725, 115.–118. punkts).

[34] Skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, Komisija u.c./*Kadi* (C-584/10 P, C-593/10 P un C-595/10 P, EU:C:2013:518, 119. punkts), no kura izriet, ka pilnīgu pārbaudi var veikt tikai attiecībā uz individuāliem sarakstā iekļaušanas kritērijiem.

[35] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2024. gada 10. septembris, KS u.c./Padome u.c. (C-29/22 P un C-44/22 P, EU:C:2024:725, 73. punkts).

[36] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2025. gada 13. marts, *PKK*/Padome (C-44/23 P, EU:C:2025:181, 134. punkts).

[37] Skat. citstarp spriedumu, 2016. gada 1. marts, *National Iranian Oil Company*/Padome (C-440/14 P, EU:C:2016:128, 77. punkts).

[38] Turpmāk tekstā – "spriedums *Haswani*".

[39] Padomes Lēmums (2013. gada 31. maijs) par ierobežojošiem pasākumiem pret Sīriju (OV 2013, L 147, 14. lpp.).

[40] Padomes Lēmums (2015. gada 12. oktobris), ar ko groza Lēmumu 2013/255/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem pret Sīriju (OV 2015, L 266, 75. lpp.).

[41] Grozītā Lēmuma 2013/255 5. apsvēruma saturā ir atspoguļots Lēmuma 2015/1836 6. apsvēruma saturs.

[42] Spriedums *Haswani*, 66., 69. un 70. punkts.

uzbrukuma Ukrainai veiktu ierobežojošu pasākumu gadījumā vadošu uzņēmēju iekļaušana sarakstā nav saistīta ar esošo savstarpējas atkarības saikni starp Krievijas Federācijas uzņēmēju aprindām un šīs valsts režīmu. Šie uzņēmēji faktiski ir mērķpersonas nevis viņu ciešās saistības ar Krievijas politisko vadību dēļ, bet drīzāk tādēļ, ka viņi veic saimniecisko darbību ekonomikas nozarē, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai [43].

73. Tāpēc Tiesai būs jālemj, vai grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā iekļauto kritēriju šajos apstākļos var apstiprināt. Konkrētāk, Tiesai būs jāpārbauda, vai šo kritēriju var uzskatīt par likumīgu, ja Padomei nav pienākuma pierādīt, pirmkārt, tiešu vai netiešu saikni starp mērķpersonu un Krievijas Federācijas valdības darbībām un politiku attiecībā uz Ukrainu un, otrkārt, konkrētu attiecīgā vadošā uzņēmēja rīcību, kas nav tikai ietekme, kāda viņa profesionālajai darbībai var būt uz Krievijas Federācijas ekonomiku un tādējādi uz ienākumiem, kurus gūst Krievijas Federācijas valdība.

74. Runājot par pirmo no šiem jautājumiem, vēlos vērst Tiesas uzmanību uz 2016. gada 1. marta spriedumu lietā *National Iranian Oil Company*/Padome (C-440/14 P, EU:C:2016:128), kurā tā apstiprinājusi sarakstā iekļaušanas kritēriju, kas vērsts uz personām vai vienībām un kas neprasīja pierādīt faktisku tiešu vai netiešu saikni ar kodolieroču izplatīšanu, kā minēts šajā ierobežojošo pasākumu kopumā. Minētajā spriedumā Tiesa būtībā uzskatīja – pat ja nav šādas saiknes, šīs personas un vienības var tikt iekļautas sarakstā, jo var veicināt kodolieroču izplatīšanu, sniedzot Irānas valdībai materiālus, finansiālus vai loģistikas resursus vai iespējas [44].

75. Manuprāt, pastāv pārliecinoši iemesli, lai Tiesas agrākos apgalvojumus piemērotu šajā lietā. Galu galā, kā norādīju secinājumos lietā *Timchenko*/Padome (C-703/23 P, EU:C:2025:274, 52. punkts), šīs judikatūras *ratio decidendi* ir izbeigt darbības, uz kurām vērsti šie pasākumi, samazinot šim nolūkam pieejamos finanšu resursus, neatkarīgi no to izcelsmes un it īpaši no tā, vai pastāv saikne starp mērķpersonu un attiecīgās valdības darbībām un politiku. Šajā lietā vadošu uzņēmēju, uz kuriem attiecas šajā lietā apstrīdētie ierobežojošie pasākumi, saimnieciskajai darbībai ir būtiska nozīme Krievijas Federācijas valdības budžeta finansēšanā. Tāpēc nav nozīmes tam, vai šie uzņēmēji ir tieši vai netieši saistīti ar šo valdību vai ar tās darbībām un politiku attiecībā uz Ukrainu.

76. Runājot par otro jautājumu, apelācijas sūdzības iesniedzēja arguments ir balstīts uz pieņēmumu, ka Tiesas judikatūra līdz šim brīdim ir bijusi saistīta ar gadījumiem, kad mērķpersonas personīgā rīcība izraisīja viņa iekļaušanu to personu vai vienību sarakstos, uz kurām attiecas ierobežojoši pasākumi, jo šī rīcība ir priekšnoteikums tam, lai piedēvētu viņam situāciju, ko ar šiem pasākumiem cenšas risināt. Apelācijas sūdzības iesniedzējs tiesas sēdē būtībā norādīja, ka Tiesa nekad nav apstiprinājusi sarakstā iekļaušanas kritēriju, pamatojoties tikai uz attiecīgās personas profesionālo statusu, proti, to, ka tā ir uzņēmējs ienesīgās ekonomikas nozarē.

77. Jānorāda – pat pieņemot, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja apsvērumi bija pareizi, tie paši par sevi nenozīmē, ka sarakstā iekļaušanas kritērijs, kas iekļaušanai sarakstā neprasa mērķpersonu personīgu rīcību, pats par sevi jāuzskata par prettiesisku. Galu galā, kā atgādināts šo secinājumu 68. punktā, Padomei ir plaša rīcības brīvība, lai vispārīgā un abstraktā veidā noteiktu juridiskos kritērijus un kārtību ierobežojošo pasākumu pieņemšanai, un tas nozīmē, ka būtu jāatceļ tikai tāds pasākums, kurš ir acīmredzami neatbilstošs mērķim, ko Padome vēlas sasniegt.

[43] Sarakstā iekļaušanas kritērijs, kas balstīts uz savstarpēji izdevīgām vadošo uzņēmēju un Krievijas Federācijas valdības attiecībām un to savstarpēju atbalstu, tika ieviests tikai pēc grozījumiem, kuri Lēmumā 2014/145 izdarīti ar Padomes 2023. gada 5. jūnija Lēmumu (KĀDP) 2023/1094 (OV 2023, L 146, 20. lpp.). Protams, šis kritērijs šajā lietā nav piemērojams *ratione temporis*.

[44] Spriedums, 2016. gada 1. marts, *National Iranian Oil Company*/Padome (C-440/14 P, EU:C:2016:128, 80. un 81. punkts).

78. Šajā ziņā vispirms vēlos atgādināt, ka apelācijas sūdzības iesniedzējs neapšauba grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā paredzētajam kritērijam izvirzītā mērķa, proti, mērķa, ko, kā izriet no pārsūdzētā sprieduma 72. punkta, pats apelācijas sūdzības iesniedzējs atzinis kā mērķi palielināt gan spiedienu uz Krievijas Federāciju, gan šīs valsts uz Ukrainas teritoriālās integritātes, suverenitātes un neatkarības apdraudēšanu vērsto darbību izmaksas, likumību [45]. Tomēr viņš apstrīd grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā minēto vadošo uzņēmēju iekļaušanas sarakstā kā līdzekļa šo mērķu sasniegšanai piemērotību.

79. Tomēr uzskatu, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja arguments būtu jānoraida šādu iemeslu dēļ.

80. Pirmām kārtām, kā jau esmu paskaidrojusi šo secinājumu pirmajā daļā, vadoši uzņēmēji var būt mērķpersonas viņu veiktās profesionālās darbības dēļ Krievijas ekonomikas galvenajās nozarēs, ciktāl šīs darbības rezultāts ir cieši saistīts ar Krievijas Federācijas valdības budžeta finansēšanu. Ierobežojošu pasākumu noteikšana būtībā apgrūtina viņu uzņēmējdarbības veikšanu, un tas var kaitēt Krievijas ekonomikai [46], tāpēc tas sekmē pret Ukrainu īstenotās militārās agresijas izmaksu palielināšanos. Tādēļ var konstatēt, ka pastāv loģiska saikne starp vēršanos pret vadošiem uzņēmējiem, kas darbojas ekonomikas nozarēs, kuras nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai, un apstrīdēto ierobežojošo pasākumu mērķi izdarīt spiedienu uz Krievijas Federācijas valdību, lai tā izbeigtu šo agresiju.

81. Turklāt, atbildot uz apelācijas sūdzības iesniedzēja sūdzību, ka grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā nav konkrēti noteikts, kuras nozares ir tās, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai, jānorāda, ka arī šī noteikuma formulēšana ietilpst Padomei piešķirtajā plašajā rīcības brīvībā noteikt vispārīgos kritērijus, kas piemērojami ierobežojošo pasākumu režīmā. Šajā noteikumā iekļautā jēdziena piemērošana konkrētam gadījumam var tikt noteikta katrā gadījumā atsevišķi, ar nosacījumu, ka šis vērtējums ir pārbaudāms ES tiesās [47]. Turklāt, pretēji apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentam, neuzskatu, ka tas, ka grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā nav noteiktas ekonomikas nozares, uz kurām attiecas šī tiesību norma, ir pretrunā tiesiskās noteiktības principam. Galu galā, izmantojot frāzi "nozares, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai", grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ir izklāstīti pietiekami konkrēti elementi, lai atpazītu lietas, kurās var piemērot šo frāzi, tādēļ tas atbilst prasībām, kas noteiktas Tiesas pastāvīgajā judikatūrā [48].

82. Otrām kārtām, kā prasīts Tiesas judikatūrā [49], grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta piemērotības vērtējumā pienācīgi būtu jāņem vērā konteksts, kādā šis lēmums pieņemts. Šajā ziņā vēlos aicināt Tiesu paturēt prātā ne vien ārkārtas un mainīgos apstākļus, kādos apstrīdētie ierobežojošie pasākumi tika noteikti, bet arī kumulatīvās sekas, kādas kopumā bija paredzēts radīt ar visiem pasākumiem, kas pret Krievijas Federāciju īstenoti pēc tās uzbrukuma Ukrainai.

[45] Skat. arī šo secinājumu 44. punktu.

[46] Šajā nozīmē un pēc analoģijas skat. spriedumu, 2024. gada 5. septembris GM un ON (C-109/23, EU:C:2024:681, 54. punkts), un manus secinājumus šajā lietā (C-109/23, EU:C:2024:307, 76. punkts).

[47] Šajā ziņā jānorāda arī, ka ar pirmo apelācijas pamatu apelācijas sūdzības iesniedzējs patiesībā noliedz, ka ekonomikas nozare, kurā viņš darbojas, ir ekonomikas nozare, kas nodrošina svarīgu ienākumu avotu Krievijas Federācijas valdībai. Tomēr šis konkrētais vērtējums neietilpst tā lūguma tvērumā, ko Tiesa paudusi saistībā ar šiem secinājumiem, un tāpēc tas nav ietverts manā analīzē.

[48] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 4. oktobris, Lietuva u.c./Parlaments un Padome (Mobilitātes pakotne) (no C-541/20 līdz C-555/20, EU:C:2024:818, 159. punkts un tajā minētā judikatūra).

[49] Skat. spriedumu, 2016. gada 1. marts, *National Iranian Oil Company*/Padome (C-440/14 P, EU:C:2016:128, 78. punkts).

83. Šajā ziņā jānorāda, pirmkārt, ka apstrīdētie ierobežojošie pasākumi tika noteikti ārkārtas un īpašas steidzamības kontekstā, uz ko atsauce ir izdarīta Lēmuma 2022/329 3.–10. apsvērumā. Šie pasākumi bija būtiska daļa no bezprecedenta mēroga pasākumu pakotnes, ko Padome pieņēma ātri, vienoti, pakāpeniski un koordinēti[50]. Kā Padome pareizi norādīja tiesas sēdē, Eiropas Savienība stingri reaģēja uz starptautiskajās tiesībās noteikto *erga omnes* pienākumu pārkāpumu, lai cīnītos pret Krievijas Federācijas militāro agresiju pret Ukrainu[51], šajā nolūkā izmantojot visus tās rīcībā esošos pasākumus, kas nebija saistīti ar spēka izmantošanu.

84. Otrkārt, no Lēmuma 2022/329 5. apsvēruma skaidri izriet, ka Padomes ieskatā jebkādai Krievijas Federācijas militārai agresijai pret Ukrainu būs smagas sekas un augsta maksa, kas ietvers plašu ierobežojošo pasākumu klāstu, kuri skars nozares un indivīdus un kuri tiks pieņemti koordinācijā ar partneriem. Tādējādi ir svarīgi atcerēties, ka apstrīdēto ierobežojošo pasākumu piemērotība ir atkarīga ne vien no to ietekmes uz atsevišķu indivīdu grupu, piemēram, vadošiem uzņēmējiem, uz kuriem attiecas grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkts, bet no visu to pasākumu kumulatīvas ietekmes, kurus Padome veikusi, lai vājinātu Krievijas ekonomikas bāzi un mazinātu Krievijas Federācijas spēju turpināt finansēt un īstenot karu.

85. No minētā izriet, ka grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā ietvertais kritērijs kopā ar kontekstu, kādā šie pasākumi veikti, un situācijas īpašo nopietnību, kā Padome to uzsvērusi Lēmumā 2022/329, apstiprina konstatējumu, ka pret vadošiem uzņēmējiem veiktie ierobežojošie pasākumi nav acīmredzami nepiemēroti saistībā ar to mērķi.

86. Pārējā daļā, ciktāl apelācijas sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka ir grūti noskaidrot, kādā veidā sarakstā iekļautajām personām būtu jārīkojas, lai tās netiktu iekļautas sarakstā vai tiktu izslēgtas no saraksta, ir svarīgi norādīt, ka nozīmīgi uzņēmēji var tikt izslēgti no saraksta, ja viņi var pierādīt, ka ir pametuši amatu, kas bijis par pamatu viņu iekļaušanai sarakstā. Taču, lai gan šāds amats var pamatot sākotnējo iekļaušanu sarakstā, tas nevar izraisīt to, ka attiecīgās personas situācija tiek noteikta laikā un periodiskas pārskatīšanas veikšanai tiek atņemta jebkāda lietderīgā iedarbība, izņemot, ja Padome joprojām var pierādīt apiešanas risku, bet tas ir jautājums, kas šajā lietā konkrēti nav izvirzīts.

87. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai konstatēt, ka neviens no apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzītajiem argumentiem nevar pierādīt, ka Vispārējā tiesa būtu pieļāvusi kļūdu, vērtēdama grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā iekļautā kritērija kā līdzekļa šīs tiesību normas mērķu sasniegšanai piemērotību.

88. Tāpēc otrā apelācijas pamata otrā daļa būtu jānoraida, ciktāl tā attiecas uz šiem argumentiem.

V. Secinājumi

89. Ņemot vērā šajos secinājumos veikto analīzi, ierosinu Tiesai apelācijas sūdzību noraidīt saistībā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentiem, kas izriet no pirmā apelācijas pamata saistībā ar grozītā Lēmuma 2014/145 2. panta 1. punkta g) apakšpunkta interpretāciju, un saistībā ar apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentiem par šajā tiesību normā ietvertā kritērija kā līdzekļa tās mērķu sasniegšanai piemērotību.

[50] Skat. spriedumu, 2022. gada 27. jūlijs, *RT France*/Padome (T-125/22, EU:T:2022:483, 87. punkts), kurā Vispārējās tiesas virspalāta izdarīja līdzīgu konstatējumu.

[51] Saistībā ar šāda pārkāpuma esamību skat. Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 2022. gada 2. marta Rezolūciju "Agresija pret Ukrainu" (A/ES-11/L.1).

90. Nedz par pārējiem apelācijas sūdzības iesniedzēja izvirzītajiem apelācijas pamatiem, nedz par to, kuram lietas dalībniekam būtu jāpiespriež segt tiesāšanās izdevumus atbilstoši Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktam, viedokli nepaudīšu.